РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2022/895 НА СЪВЕТА

от 24 май 2022 година

за разрешаване на започването на преговори от името на Европейския съюз за всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграфи 1 и 2 и член 83, параграф 1, във връзка с член 218, параграфи 3 и 4 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) На 27 декември 2019 г. Общото събрание на Организацията на обединените нации прие Резолюция 74/247 относно противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели, като реши да създаде отворена *ad hoc* междуправителствена комисия от експерти, представителна за всички региони, която да подготви всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели.

(2) Съюзът вече е приел правила, които обхващат някои, но не всички от елементите, които вероятно ще бъдат разгледани с цел включване във всеобхватната международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели. Посочените правила включват по-специално инструменти в областта на материалното наказателно право ([1]), полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси ([2]) и

([1]) Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета (ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1); Директива 2013/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 август 2013 г. относно атаките срещу информационните системи и за замяна на Рамково решение 2005/222/ПВР на Съвета (ОВ L 218, 14.8.2013 г., стр. 8); Директива (ЕС) 2019/713 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за борба с измамите със и подправянето на непарични платежни средства и за замяна на Рамково решение 2001/413/ПВР на Съвета (ОВ L 123, 10.5.2019 г., стр. 18).

([2]) Акт на Съвета от 29 май 2000 г. за съставяне на Конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите — членки на Европейския съюз в съответствие с член 34 от Договора за Европейския съюз (ОВ C 197, 12.7.2000 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 138); Регламент (ЕС) 2016/794 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и за замяна и отмяна на решения 2009/371/ПВР, 2009/934/ПВР, 2009/935/ПВР, 2009/936/ПВР и 2009/968/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 24.5.2016 г., стр. 53); Рамково решение 2002/465/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно съвместните екипи за разследване (ОВ L 162, 20.6.2002 г., стр. 1); Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства (ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42); Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1).

минималните стандарти за процесуалните права ([3]), както и гаранции по отношение на защитата на данните и неприкосновеността на личния живот ([4]). Освен това, тъй като вече са направени и обсъдени законодателни предложения в допълнителни свързани области, въпросните предложения също следва да бъдат взети предвид, доколкото с тях се цели да бъде засилена ефективността на правната рамка на Съюза.

(3) Следователно евентуална всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели може да засегне някои правила на Съюза или да промени техния обхват.

(4) За да се съхрани целостта на правото на Съюза и да се гарантира, че нормите на международното право и правото на Съюза запазват своята съгласуваност, е необходимо Комисията да участва — наред с държавите членки, по въпросите, попадащи в областта на компетентност на Съюза, както е определена в Договорите, и за които въпроси Съюзът е приел правила — в преговорите по всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели.

(5) На 22 март 2021 г. Съветът прие заключения относно стратегията на ЕС за киберсигурност за цифровото десетилетие. В тях Съветът припомни, че няколко аспекта на преговорите по всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели биха могли да се отнасят до общата външна политика и политика на сигурност, като подчерта, че „подкрепя и популяризира Конвенцията от Будапеща за престъпления в кибернетичното пространство и текущата работа по Втория допълнителен протокол към тази конвенция. Освен това продължава да участва в многостранния обмен по въпросите на киберпрестъпността, включително в процеси, свързани със Съвета на Европа, Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН) и Комисията по предотвратяване на престъпленията и наказателно правосъдие (ССРСЈ), за да се гарантира засилено международно сътрудничество за противодействие на киберпрестъпността, включително обмен на най-добри практики и технически знания и подкрепа за изграждането на капацитет, като същевременно се зачитат, утвърждават и защитават правата на човека и основните свободи.“

(6) Настоящото решение следва да не засяга нито разделението на компетентностите между Съюза и неговите държави членки, както е определено в Договорите, нито участието на държавите членки в преговорите за всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели, нито последващите решения за сключване, подписване или ратифициране на такава конвенция.

(7) Указанията за водене на преговори, съдържащи се в допълнението към настоящото решение, са адресирани до Комисията и могат да бъдат преразглеждани и доразвивани по целесъобразност в зависимост от развитието на преговорите.

(8) В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество Комисията и държавите членки следва да си сътрудничат тясно по време на преговорния процес, включително чрез редовни контакти с експертите и представителите на държавите членки в Ню Йорк и Виена.

([3]) Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1); Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1); Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/1919 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест (ОВ L 297, 4.11.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 11.3.2016 г., стр. 1).

([4]) Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89); Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. за изменение на Директива 2002/22/ЕО относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги, Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации и Регламент (ЕО) № 2006/2004 за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите (ОВ L 337, 18.12.2009 г., стр. 11).

(9) В съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който прие становище на 18 май 2022 г. ([5]).

(10) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз (ДЕС) и към Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и без да се засяга член 4 от посочения протокол, Ирландия не участва в приемането на настоящото решение и не е обвързана от него, нито от неговото прилагане.

(11) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящото решение и не е обвързана от него, нито от неговото прилагане,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. Комисията се упълномощава да започне преговори от името на Съюза по въпросите от компетентността на Съюза, както е определена в Договорите, и по отношение на които Съюзът е приел правила, относно всеобхватна международна конвенция за противодействие на използването на информационни и комуникационни технологии за престъпни цели.

2. Преговорите се водят въз основа на указанията за водене на преговори на Съвета, които се съдържат в допълнението към настоящото решение, като тези указания могат да бъдат преразглеждани и доразвивани по целесъобразност в зависимост от развитието на преговорите.

Член 2

Преговорите се водят в консултация с работна група „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси“, която се определя за специален комитет по смисъла на член 218, параграф 4 от ДФЕС.

Комисията докладва редовно на специалния комитет, посочен в първи параграф, за стъпките, предприети съгласно настоящото решение, и се консултира редовно с него.

По искане на Съвета Комисията му докладва за хода на преговорите и за резултатите от тях, включително в писмена форма.

Доколкото предметът на преговорите попада в областите на компетентност както на Съюза, така и на неговите държави членки, Комисията и държавите членки си сътрудничат тясно по време на преговорния процес, за да се гарантира единство в международното представителство на Съюза и неговите държави членки.

Член 3

Настоящото решение и допълнението към него се оповестяват публично непосредствено след тяхното приемане.

Член 4

Адресат на настоящото решение е Комисията.

([5]) Становище от 18 май 2022 г. (все още непубликувано в Официален вестник).

Съставено в Брюксел на 24 май 2022 година.

За Съвета
Председател
B. LE MAIRE

ДОПЪЛНЕНИЕ

УКАЗАНИЯ ЗА ВОДЕНЕ НА ПРЕГОВОРИ ЗА ВСЕОБХВАТНА МЕЖДУНАРОДНА КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ПРЕСТЪПНИ ЦЕЛИ

Що се отнася до преговорния процес, Съюзът следва да се стреми да постигне следното:

(1) Преговорният процес е открит, приобщаващ и прозрачен и се основава на добросъвестно сътрудничество.

(2) Преговорният процес дава възможност за съдържателно участие на всички съответни заинтересовани страни, включително представители на гражданското общество, частния сектор, академичните среди и неправителствените организации.

(3) Данни и становища, получени от всички членове на Организацията на обединените нации, се разглеждат на равни начала, за да се гарантира приобщаващ процес.

(4) Преговорният процес се основава на ефективна и реалистична работна програма.

Що се отнася до общите цели за преговорите, Съюзът следва да се стреми да постигне следното:

(5) Като гарантира високо равнище на защита на правата на човека и основните свободи, конвенцията служи като ефективен инструмент за правоприлагащите и съдебните органи в глобалната борба срещу киберпрестъпността, с цел да се насърчават и укрепват мерките за по-ефикасно и ефективно предотвратяване и борба с киберпрестъпността, да се утвърждава и улеснява международното сътрудничество, да се гарантира високо равнище на защита на правата на жертвите и да се подкрепят изграждането на капацитет и техническата помощ в борбата с киберпрестъпността.

(6) Действащата уредба от утвърдили се международни и регионални инструменти и усилия, отразена в Резолюции 74/247 и 75/282 на Общото събрание на ООН, е изцяло взета под внимание. Съответно конвенцията е съвместима със съществуващите международни инструменти, по-специално Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност от 2000 г. и протоколите към нея, Конвенцията на ООН срещу корупцията от 2003 г., Конвенцията от Будапеща на Съвета на Европа от 2001 г. за престъпления в кибернетичното пространство и протоколите към нея, както и други имащи отношение международни и регионални инструменти, по-специално свързани със защитата на правата на човека и основните свободи. С конвенцията се избягва всякакво въздействие върху тяхното прилагане или по-нататъшното присъединяване на която и да е държава към тези съществуващи инструменти и, доколкото е възможно, се избягва ненужно дублиране.

(7) Работата и резултатите от отворената междуправителствена експертна група за извършване на пълно проучване относно киберпрестъпността, както е договорено с Резолюция 75/282 на Общото събрание на ООН, се вземат изцяло под внимание.

(8) С разпоредбите на конвенцията се постига възможно най-висока защита на правата на човека и основните свободи. Държавите — членки на ЕС, следва да са в състояние да спазват международното право и правото на ЕС, включително основните права, свободите и общите принципи на правото на ЕС, както те са залегнали в Договорите за Европейския съюз и Хартата на основните права. Разпоредбите на конвенцията следва също така да бъдат съвместими с международните търговски задължения на ЕС и неговите държави членки.

Що се отнася до същността на преговорите, Съюзът следва да се стреми да постигне следното:

(9) В конвенцията се предвиждат определения за престъпления, които могат да бъдат извършени само с помощта на компютърни системи.

(10) При условие че бъдат предвидени достатъчно условия и гаранции и адекватна защита на правата на човека и основните свободи, като изключение от принципа, посочен в параграф 9, конвенцията може да предвиди определения за престъпления, които могат да бъдат извършени без използването на компютърни системи, но които могат да бъдат улеснени от използването на компютърни системи при определени обстоятелства, но само в случаите, когато използването на компютърни системи променя съществено характеристиките или въздействието на престъпленията.

(11) Престъпленията са ясно и строго определени по технологично неутрален начин. Определенията са съвместими с тези в други относими международни или регионални конвенции, по-специално в областта на киберпрестъпността, и с международните стандарти за правата на човека и основните свободи.

(12) В конвенцията се предвиждат правила относно помагачеството и подбудителството и, когато е уместно, относно опитите за извършване на такива престъпления, относно отговорността на физическите и юридическите лица за такива престъпления, правила относно установяването на юрисдикцията за такива престъпления и относно ефективните, пропорционални и възпиращи санкции и мерките във връзка с такива престъпления, които са съвместими с други относими международни или регионални конвенции, по-специално в областта на организираната престъпност или киберпрестъпността, и с международните стандарти за правата на човека.

(13) В конвенцията се предвиждат наказателно-процесуални мерки, които позволяват на органите да разследват ефективно киберпрестъпленията и които, при условие че са предвидени достатъчни гаранции, биха могли да включват мерки за запазване или получаване на електронни доказателства за всяко престъпление като част от наказателно разследване или наказателно производство и, когато освен това е налице доказана необходимост и добавена стойност, мерки за замразяване и конфискация на облаги от такива престъпления, като се отчитат надлежно принципите на пропорционалност, законност и необходимост, защитата на правата по отношение на зачитането на неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни.

(14) Тези наказателно-процесуални мерки не противоречат на другите относими международни или регионални конвенции, по-специално в областта на организираната престъпност или киберпрестъпността, и са съвместими с тези конвенции и с международните стандарти за правата на човека и основните свободи.

(15) Процесуалните мерки за запазване или получаване на електронни доказателства съдържат ясно и строго определение на вида на обхванатите данни. Процесуалните мерки за сътрудничество със субекти от частния сектор гарантират, че тежестта за тези субекти е пропорционална и че субектите от частния сектор напълно зачитат законодателството, защитаващо правата на техните потребители. С конвенцията се осигурява правна яснота за доставчиците на онлайн услуги (например доставчици на интернет услуги) при взаимодействието им с правоприлагащите органи на държавите — страни по конвенцията. Процесуалните мерки за премахване на незаконно съдържание се отнасят само до незаконно съдържание, което е достатъчно конкретно и тясно определено в конвенцията.

(16) Конвенцията предвижда мерки за сътрудничество, които позволяват на органите в различни държави, които са страни по инструмента, да си сътрудничат ефективно чрез правна взаимопомощ, включително чрез създаване на звена за контакт, за целите на наказателни разследвания или производства във връзка с престъпления, определени в инструмента. Освен това в нея би могло да се предвидят такива мерки за сътрудничество с цел запазване или получаване на електронни доказателства за всяко престъпление като част от наказателно разследване или наказателно производство, при условие че тези мерки са предмет на достатъчни условия и гаранции съгласно националното право на държавите, които осигуряват адекватна защита на правата на човека и основните свободи.

(17) Тези мерки за сътрудничество са съвместими с други относими международни или регионални конвенции, по-специално в областта на организираната престъпност или киберпрестъпността, и не противоречат на тези конвенции и на международните стандарти в областта на правата на човека и основните свободи.

(18) Мерките за сътрудничество са предмет на условията, предвидени в правото на замолената страна, и в тях се предвиждат широки основания за отказ, като например с цел да се гарантира защитата на основните права, включително правото на защита на личните данни, в т.ч. в контекста на предаването на лични данни, и наличието на двойна наказуемост.

(19) В конвенцията се предвиждат строги условия и силни гаранции, за да се гарантира, че държавите — членки на ЕС, са в състояние да зачитат и защитават основните права, свободите и общите принципи на правото на ЕС, залегнали в Договорите за Европейския съюз и Хартата на основните права, включително по-специално принципите на пропорционалност, законност и необходимост по отношение на престъпленията и наказанията, процесуалните гаранции и права, правото на ефективни средства за правна защита, презумпцията за невиновност, правото на справедлив съдебен процес и правото на защита на лицата, обект на наказателно производство, правото на лицата да не бъдат съдени или наказвани два пъти в наказателно производство за същото престъпление, както и правото на неприкосновеност на личния живот, правото на защита на личните данни и на данните от електронни комуникации, когато тези данни се обработват, включително с цел предаването им на органи в държави извън Европейския съюз, и правото на свобода на изразяване и информация. С конвенцията се гарантира по-специално, че държавите — членки на ЕС, са в състояние да спазват изискванията за международното предаване на лични данни по смисъла на Директива (ЕС) 2016/680, Регламент (ЕС) 2016/679 и Директива 2002/58/ЕО. Чрез условията и гаранциите също така се гарантира защитата на правата на човека и основните свободи в съответствие с международните стандарти за правата на човека. Това важи за цялата конвенция, включително за процесуалните мерки и мерките за сътрудничество, в т.ч. тези, с които може значително да се засегнат правата на физическите лица.

(20) С конвенцията се осигурява основа за доброволни мерки за изграждане на капацитет, за да бъде подкрепена способността на държавите да провеждат ефективни разследвания и производства в областта на киберпрестъпността и да получават електронни доказателства за разследвания и производства по други престъпления, включително чрез техническа помощ и обучение. Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН) има ясно описана роля за прилагането на такива мерки.

(21) С конвенцията се гарантира, че жертвите на киберпрестъпност получават подходяща помощ, подкрепа, защита и достъп до обезщетения.

(22) С конвенцията се осигурява основа за практически мерки за предотвратяването на киберпрестъпления, които са ясно определени и строго ограничени и разграничени от мерките на наказателното производство, с които биха могли да се засегнат правата и свободите на физическите или юридическите лица.

Що се отнася до функционирането на конвенцията, Съюзът следва да се стреми да постигне следното:

(23) С конвенцията се запазват действащите глобални и регионални инструменти и текущото международно сътрудничество в глобалната борба с киберпрестъпността. По-специално, в своите взаимоотношения държавите — членки на Европейския съюз, могат да продължат да прилагат правилата на Европейския съюз.

(24) Конвенцията предвижда подходящ механизъм за гарантиране на нейното прилагане, както и заключителни разпоредби, включително относно уреждането на спорове, подписването, ратификацията, приемането, одобряването и присъединяването, влизането в сила, изменението, суспендирането, денонсирането и депозирането, и използваните езици, при чието изготвяне се следва моделът, когато това е възможно и подходящо, на разпоредбите на другите относими международни или регионални конвенции, по-специално в областта на организираната престъпност или киберпрестъпността.

(25) В конвенцията се допуска Европейският съюз да стане страна по нея.

Като цяло процедурата за преговорите е следната:

(26) Комисията следва да се стреми да гарантира, че конвенцията е съгласувана със съответните правни актове и политики на Съюза, както и с ангажиментите на Съюза по други имащи отношение многостранни споразумения.

(27) Комисията следва да води преговори от името на Съюза по въпроси, попадащи в неговата област на компетентност, в съответствие с Договорите, и по отношение на които Съюзът е приел правила.

(28) Преговорите, включително всеки кръг от преговори, трябва да бъдат подготвени достатъчно рано. За целта Комисията уведомява Съвета за планирания график и преговорните въпроси и му представя съответната информация възможно най-рано.

(29) В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество Комисията и държавите членки следва да си сътрудничат тясно по време на преговорния процес, включително чрез редовни контакти с експерти и представители на държавите членки във Виена и Ню Йорк.

(30) Преговорите се предшестват от заседание на работна група „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси“, за да се набележат ключовите въпроси, да се формулират становища и да се предоставят насоки, включително изготвяне на декларации и резерви, по целесъобразност.

(31) Комисията докладва на работна група „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси“ за резултатите от преговорите след всяко заседание за преговори, включително в писмена форма.

(32) Комисията информира Съвета и се консултира с работна група „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси“ по всеки важен въпрос, който може да възникне в хода на преговорите.